

Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Östhammars kommuns yttrande över slutbetänkandet En kommunallag för framtiden (SOU 2015:24)

Inledning

Det kan konstateras att förslagen för den nya kommunallagen i stort sett följer den nuvarande lagstiftningen på det kommunala området och/eller att formalian klargörs för det som i dag är praxis bland kommunerna. Östhammars kommun yttrar sig över de delar i remissen som kommunen anser att det finns anledning till att kommentera särskilt.

Organisationsfrågorna

Styrelsens ställning stärks (5.5)

Förändringen ger kommunstyrelsen en möjlighet att kunna fatta beslut om särskilt angivna förhållanden och eftersom detta är en möjlighet och inte någon skyldighet anses förslaget inte medföra någon inskränkning i det kommunala självstyret varför förslaget tillstyrks.

Rollfördelning mellan de förtroendevalda och anställda (8.4)

Östhammars kommun tillstyrker att rollfördelningen mellan förtroendevalda och anställda synliggörs i kommunallagen. Däremot är Östhammars kommun tveksamma till att en uppdelning av den kommunala organisationens reglering med ett kapitel för styrelsen och nämnderna och ett kapitel för de anställda görs. Politisk och professionell organisation bör hållas samman i ett kapitel.

Instruktion för direktören (8.4.1)

Östhammars kommun anser att förslaget med att en direktör ska utses är bra, vilket tydliggör vem som har den ledande ställningen bland personalen och vem som är den ledande tjänstemannen i en kommun. Förslaget att kommunerna ska utse en direktör samt att direktören ska ha den ledande ställningen bland personalen tillstyrks.

Att förslaget vidare innebär att det är direktören som ska vara chef över den förvaltning som finns under styrelsen är en begränsning i organisationsfriheten för kommunerna. Bestämmelsen är alltför detaljreglerad och kommunerna ska även

fortsättningsvis kunna få bestämma över hur man lämpligast organiserar sig utifrån b 1 a lokala förutsättningar varför förslaget avstyrks.

Att styrelsen i en instruktion ska fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen och vilka som är direktörens uppgifter i övrigt är en uppgift för varje kommun att själv besluta om, en instruktion kan finnas men innehållet i den ska beslutas av varje enskild kommun.

Direktören ska vidare ansvara för att det finns ett underlag för beslut i alla ärenden samt att besluten verkställs. Förslaget får inte utformas så att det inskränker styrelsens utrymme att själv kunna lägga fram förslag till beslut. Det torde istället framgå att direktören ansvarar för underlag till beslut i de ärenden som styrelsen ger direktören ansvar över.

Sammanfattningsvis tillstyrker Östhammars kommun förslaget att utse en direktör samt att en instruktion fastställs för direktören, men innehållet i den ska kommunerna själva få besluta om. Kommunen avstyrker förslaget i den delen som avser direktörens uppgifter då detaljeringsgraden anses för hög i förslaget och begränsar kommunernas organisationsfrihet.

Delegation (8.6.2)

Nämnden ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegation ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt om beslutet får överklagas genom laglighetsprövning. Förslaget tillstyrks.

Möjlighet för nämnderna att delegera till sina presidier (8.7.2)

Östhammars kommun kan se en risk med förslaget att delegera beslutanderätten till nämndernas presidier då arbetsutskottens ställning kan komma att urholkas. Östhammars kommun ser ej heller något behov till denna förändring. Men eftersom förslaget endast innebär en möjlighet och ingen skyldighet att i praktiken delegera till presidierna kan Östhammars kommun acceptera förslaget.

Bemanning i bolagsstyrelser (9.11)

Enligt nuvarande regler kan kommunerna i viss omfattning rekrytera styrelseledamöter på annan grund än partipolitisk varför en reglering på sätt som föreslås kan ses som ett ingrepp i den fria nomineringsrätten. Östhammars kommun avstyrker förslaget.

EU-frågorna (10)

Östhammars kommun anser att det är bra att förslaget till ny kommunallag inkluderar grundläggande befogenheter och begränsningar som följer av EU-rätten. B 1 a kommunernas rätt att tillhandahålla allmänna tjänster och kommunernas skyldigheter att tillämpa reglerna om statsstöd och konkurrensneutralitet.

Kontroll och revision av kommunal verksamhet

Utvidgat medlemskap (14.11.5, 6 och 7)

Utredningen föreslår att medlemskapet utvidgas så att juridisk person som bedriver näringsverksamhet från ett fast driftställe i kommunen eller en ideell förening vars styrelse har sitt säte i kommunen eller som bedriver verksamhet i kommunen ska kunna vara medlem i kommunen.

Ett problem med att förändra begreppet kommunmedlem kan vara att det blir svårt att fastställa vilka juridiska personer som anses bedriva näringsverksamhet i kommunen och från och med när de gör det. Begreppet fast driftställe är oklart, när har ett företag ett fast driftställe? När de har en fast adress i kommunen? När de har anställda i kommunen?

Ideella föreningar kan ha verksamhet av varierande karaktär i flera olika kommuner vilket kan medföra svårigheter att fastställa vilket subjekt som egentligen är kommunmedlem och vem som därmed har rätt att överklaga ett kommunalt beslut.

Förslaget innebär att fler parter än tidigare ges möjlighet att överklaga ett kommunalt beslut. Detta kan innebära att antalet överklagande ökar vilket leder till ökade mål för domstolen och som kan påverka kommunernas beslutsprocesser negativt. Kommunen ser också en risk med att överprövningarna kommer att röra särintressen för ex ideella föreningar vilket inte speglar det laglighetsprövningen är till för.

En utvidgning av medlemskapet är ett förslag som Östhammars kommun ställer sig mycket tveksamma till varför förslaget avstyrks.

Vidgad möjlighet till laglighetsprövning (14.13)

Enligt dagens regler går det inte att laglighetspröva beslut som rör balanskravet och resultatutjämningsreserver. Denna begränsning föreslås nu tas bort. En följd av detta kan vara att budgetbeslut eller andra beslut med ekonomiska konsekvenser skulle kunna överklagas vilket kan få negativ inverkan på kommunal planering och verksamhet med långdragna rättsprocesser som skäl. Det torde också te sig som en omöjlig uppgift för domstolarna att pröva lämpligheten av de folkvaldas samlade beslut beträffande balanskravet. Östhammars kommun avstyrker förslaget.

Beslut som inte kan rättas bör inte verkställas före laga kraft (15.7)

Östhammars kommun accepterar förslaget att skärpa reglerna för verkställighet av överklagade beslut. Att ett beslut inte kan rättas är en viktig faktor att väga in i om ett beslut ska verkställas eller ej varför kommunen ställer sig bakom förslaget och med respekt för domstolarnas avgöranden.

Anslagstavlan digitaliseras (16.8-10)

Förslaget att de fysiska anslagstavlor ska ersättas med en elektronisk anslagstavla på varje kommuns webbplats tillstyrks.

Detta är ett förslag som ligger i tiden då den fysiska anslagstavlan spelat ut sin juridiska roll.

Revision

Beredningsansvaret för revisorernas budget (17.5)

Det är i kommunerna redan idag en vanlig förekommande ordning att ansvaret för revisorernas budget läggs på kommunfullmäktiges presidium varför Östhammars kommun accepterar förslaget.

Östhammars kommun anser vidare att en tvingande regel på så sätt som föreslås innebär att de förtroendevalda som sitter i kommunfullmäktiges presidium inte kan ha några andra uppdrag – i vart fall inte i styrelsen eller nämnderna – eftersom de då kommer att pröva resurserna för granskning av den verksamhet de själva ansvarar för ej är acceptabel.

Om detta överhuvudtaget ska lagregleras så är en ”bör regel” mer proportionerlig varför Östhammars kommun avstyrker förslaget.

Obligatorisk yttranderätt för revisorernas sakkunniga (17.8)

Förslaget att de sakkunniga revisorerna i lag ges reglerad yttranderätt när fullmäktige behandlar revisionsberättelsen avstyrks. Östhammars kommun ställer sig frågande till varför detta ska regleras i lag när yttranderätten för andra än fullmäktiges ledamöter regleras i arbetsordningen. Inget hindrar att de kommuner som ser att en yttranderätt för de sakkunniga skulle tillföra ett mervärde väljer den lösningen.

Lagteknisk översyn

Förslaget innehåller bl a ny kapitelindelning och en språklig översyn.

Östhammars kommun anser i sak att det kan vara positivt att se över lagen och att den utformas så att behovet av effektivitet och professionalitet i verksamheten tillgodoses samt att lagen bättre utformas ur ett medborgarperspektiv.

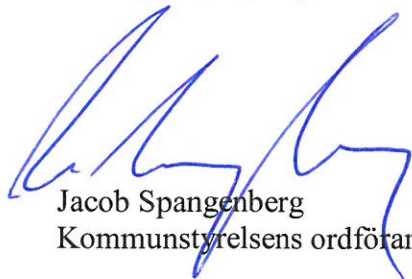
Östhammars kommun anser dock att de förändringar som föreslås inte tillgodoser detta.


Inga egentliga strukturproblem finns i dagens kommunallag och en modernisering ligger inte i strukturen.

En ny struktur ger mer problem än den löser. En väl inarbetad och välkänd lagstruktur skulle kunna bibehållas hos kommunerna genom att de nya förslagen mycket väl skulle kunna inarbetas i de befintliga kapitlen.

Genom att inarbeta de nya förslagen i befintlig struktur skulle praxis och lagkommentarer kunna bibehållas.

Förslaget till ny kapitelindelning avstyrks.


Jacob Spangenberg
Kommunstyrelsens ordförande


Peter Nyberg
Kommunchef